

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

în Austro-Ungaria: an an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an cor.; pe 1 lună 2 cor. de Duminică pe an 4 coroane. — Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.

manuscrise nu se napoiază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:

de nu și garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Solidaritatea națională.

Până la anul 1892 solidaritatea națională se înțelegea și se practica așa: dl Babeș plănuște ceva în înțelegere cu dl Mocsonyi; convoacă apoi comitetul național la Căpolnaș, ori la Sibiu și, fără multă discuție, cere să se primească atât în comitet, cât și în conferința națională tot ce d-se și dl Mocsonyi cugeta că e bine.

Prin înființarea la 1884 a „Tribunei”, sistemului acestuia de a conduce nația i-se dă lovitură de moarte.

Slavici, Bechintz, frații Brote, Diamandi Manole și toți cei adunați în giurul „Tribunei” cer lumină pentru popor: chestiilor, ce preocupă obștea, să li-se dea în conferință cea mai largă discuțiune! Să i-se dea popoului școală politică, ear nu să se adune câțiva adoratori ai d-lui Mocsonyi și să hotărăască în numele nației, fără-ca nația să știe de ce e vorba.

E lesne de explicat deci, de ce „Tribuna” a fost primită cu dujmănie și a avut să suporte numai de cât atât prigonirile procurorilor, cât și intrigile de tot felul și hula celor cari simțeau că li-se duce terenul de sub picioare. Miron Romanul cu toți ai sei, P. Cosma cu banca sa, Mocsonyștii cu întreaga tabără, Bologa, Măcelariu, Pușcăreștii și toate „ilustritățile” românești luptă pe moarte și vieață au pornit în contra amicilor noștri.

Și lupta a fost nu se poate mai inegală. Pe d'oparte consistoare, bănci și ilustrități, pe de altă parte niște barbați tineri, cari în politică atunci își făceau apariția.

Aveau însă pe partea lor taria cuvântului, convincția adâncă și mai presus de toate un condei măiestru, care a fermecat și convins pe cei buni, ear pe mărimumile artificiale, ce se înstăpâniseră asupra națiunii, le-a redus la adevărata valoare și, în cele din urmă, le-a scos din circulație...

Derămaseră, cu alte cuvinte, un statem.

Vorba e însă, că sistemul acela își are și azi în viață pe cei mai mulți dintre reprezentanții sei.

Eată de ce criza dela 1895 n'a avut ca rezultat imediata sucombare politică a d-lor Rațiu-Coroianu și soții, cum era natural și drept să se întâmple, ci toți, pe câți „Tribuna” vechie i-a supărat ori chiar i-a demontat politiceste, s'au adunat într'un singur oar, ținând ison lui Daianu și Coroianu, cari răcniau „tradare” ori gustau prosa nabădăioasă a lui Aurel

Popovici, care cum era să lase el lui Daianu și Coroianu rolul de mentori și națiunii române?

Și nainte de criză și după criză, solidaritatea națională era cuvântul de ordine, în numele căruia se ducea lupta împotriva amicilor „Tribunei” vechi.

Venirea lui Slavici în Ardeal a fost (la 1884) denunțată ca acțiune destructivă. Strică solidaritatea națională, pentru-că cerea sinceritate și-i prindea de scurt pe cei-ce umblau cu metehae. Il denunțau că e „schwartzgelb”-ist, pentru-că nu vrea să adopte kossuthismul românesc. E acuzat că face jocul „celor din țeară” de cei cari umblau cu alianța maghiaro-română.

Și câtă ură numai a putut să se condenseze în spiritele unor adversari politici trântiți la pământ, demascați că trafică cu sentimentul național, dovediți că serviau cu material bun Ungurilor ori arătați în public că sunt niște Don Chișoși, toată ni-s'a făcut onoarea să fie transmisă și asupra „Tribunei Poporului”...

Cum nu?... Doar' a fost destul să aparem, pentru-că cei cari ne credeau morți pentru vecie, să se aleagă cu o decepție amară. Și zilnic tremurând ne iau foșia în mână cei cari ar fi avut și ar avè atâtea lucruri de ascuns. Unii neputința, alții lăcomia!

Și eată, așa-l vèzurăm mai alaltăeri pe dl Murășanu că ne predică solidaritate națională, d-sa, cărui, după ce se va fi desevirșit din vieață, nu 'i-se va pute pune alt-ceva la active decât că a calcat într'una solidaritatea națională.

Pentru-că i-a amintit noului fișpan al Aradului de bună-înțelegerea ce trebuie să o promoveze în acest comitat poliglot, episcopul Aradului este rêu certat de „cerberii” naționali dela Brașov și Sibiu...

Tot așa, dl Veliciu a stricat solidaritatea națională, pentru-că n'a consultat pe directorul „Gazetei”, ci pe reprezentanții legali ai poporului și conștientența sa de Român, când s'a dus în congregație să rostească o vorbire românească, pătrunsă de cel mai cald sentiment național și d'un tact politic necesar ori-cărui bărbat ce joacă rol în vieața publică.

Murășanu criticând pe Veliciu și dăscălindu-'l!

Dar' ce să ne mai mirăm? N'am vèzut oare, nainte cu patru ani, pe Daianu, de braț cu Dredeanu, decretând moartea politică a dlui Dr. V. Lucaciu?!

În numele „solidarității naționale” ce nu este permis să scrie un publi-

cist, care — nu respectează adevărul?!

Aceiași publiciști însă se uită printre degete, când e vorba de ai lor oameni, a căror bună-voință le poate folosi...

Brediceanu n'a vorbit mai altfel la instalația fișpanului din Lugoj. Episcopul Dr. Radu nu e cu o picătură mai naționalist decât Goldiș și rostit-a, nu de mult, discurs pe care „Tribuna” nu credea că a putut să-l rostească, fără-ca „Gazeta” să facă șgomot.

Și carășii, când întreg episcopatul gr-cat. român s'a dus să iubileze la Budapesta, „Gazeta” a luat-o domol de tot; bătea însă clopotul într'o dungă pentru vorbirea înțeleaptă a episcopului Popea.

De ce cu două măsuri?

Tot de dragul „solidarității”, desigur!

Ar fi vremea să nu se mai invoace „solidaritatea națională” numai când vorba e de a face critici nedrepte, ci s'o ia pe buze numai cei-ce ia lapu cheama.

Nici odată amicii noștri nu au nesocotit însă „solidaritatea națională” în decursul luptei, ci au refuzat numai, totdeauna, să se solidarizeze cu cei, cari sunt de părere să nu facem nimic, ori își află vitejia să certe pe frați.

Nația s'a solidarizat cu luptele noastre de până la 1895. Avem speranță, că și în viitor ne va sprigini în lupta pe care cărcotașii dela Brașov și Sibiu caută să o ponegrească, numai pentru-că e mai ușor să caute nod în papură, decât să stea în fața adversarilor neamului românesc, cum noi o facem de când ne-am pomenit în vieața publică.

Ultima sesiune parlamentară. Astăzi, Sâmbătă, s'a citit în parlamentul din Budapesta mesajul regal de închiderea sesiunii a patra. Lună nu se va ține sesiunea în vederea aniversării zilei răposatei împărăteșe regine Elisabeta, ear Marți se va deschide a cincea și ultima sesiune din actuala perioadă legislativă, prin citirea mesajului regal respectiv.

Mercuri și Joi, din săptămâna viitoare se vor face alegerile de vice-preșidenți, notari și alegerea comisiunilor. La vicepreșidenție majoritatea susține tot pe fostii vicepreșidenți: Tallián Béla și Dániel Gábor. La notari e probabil că vor fi realesți cei de mai nainte, deși mai mulți membri din partidul liberal ar dori înlocuirea lui Molnár Antal prin Szots Pál. Preșident al comisiunilor instrucțiunii va fi ales, în locul lui Csáky Albin, numit preșident al Casei magnaților, după ziarele guvernamentale, Berzeviczy Albert.

Primele chestiuni ce vor fi puse în discuțiune în această sesiune sunt: Proiectul ministerului agriculturii relativ la rigolele de interes public; proiectul de concesiunea drumului de fer Kluma Klenok, și proiectul pentru ridicarea retribuțiilor consilierilor.

Dieta provincială a Croației a fost deschisă Joi, în 15 l. c. n., prin rescript prez-inalt.

În ședința de ieri deputatul Brescionschi, în numele opoziției unite, a prezentat o propunere de urgență, prin care cere punerea în dezbateră a căsătoriei mostenitorului de tron. Deputatul Frank însă s'a opus cererii și a stigmatizat de trădător pe opoziționali. Din asta s'a produs ceartă între deputații așa, că era aproape să izbucnescă încăierări formale. Într'acestea însă Banul a părăsit sala și președintele a închis ședința imediat.

Statistică „nepatriotică”.

În lume multe lucruri se întâmplă, multe veri și multe auzi cât trăiești. „De necrezut” și-se anunță câte-un leac, prin reclame, bun și pentru ofițeri și pentru bădănturi; — și par'că pe toate mai îngrabă le-aș fi crezut, decât să-mi pot închipui că pot exista: cifre „patriotice”.

Și cine oare le-a inventat pe acestea?

Cine putea fi altul decât jongleurul Bányffy.

Eată cum se prezintă interesantul cas:

Ministerul de comerț a făcut toate pregătirile pentru a se face o numărătoare a populațiunii țării, obicinuită a se face din 10 în zece ani: Comisiunea însărcinată cu lucrările pregătitoare și a săvârșit lucrarea, introducând în listele și blanchetele sale rubricile necesare, așa cum se obicinuește a se face aceasta la ori-ce lucrări de asemenea natură, — cu un cuvânt a pregătit tablele statistice.

Toată lumea înțelege importanța unei statistice, care cu atât e mai de folos, servește cu atât mai mult de basă serioasă pentru cercetări și studii, cu cât e mai precisă, mai fără greșeli, fără tendință, redusă la prezentarea adevărului prin rigiditatea cifrelor.

Nu aceasta o vrea însă ziarul lui Bányffy. Lui îi trebuie „statistică”, în care să se dovedească progresul maghiarizării, ceea-ce — crede el — nu s'a avut în vedere la confecționarea buletinelor.

Vrea statistică „patriotică”!

De exemplu, zice Bányffy, la întrebarea: „Care ț-e limba maternă?” trebuia să se pună și explicarea: „limba maternă e aceea pe care o vorbești mai bucuos”.

Această piramidă definiție, mai că nu-și putea găsi locul în nici o Enciclopedie...!

Dar, ne face să înțelegem, că dacă un fost prim-ministru are astfel de concepțiuni, subalternii, și în special executorii numărătoarei populațiunii, ce oament competenți și corăspunzători educați sunt pentru facerea unei statistice!

Neapărat, că Bányffy trebuia să vadă și o agitație anti-patriotică-statistică, în cazul facerii numărătoarei populațiunii sub guvernul Széll.

Căci, zice Magyar Szó: „În finiturile naționalităților se vor declara cu limba maternă străină și de acela, cari în vieața lor întreagă au vorbit ungurește și vor tăgădui că știu ungurește, de-aceia, cari abia pricep o altă limbă”.

S'apoi să n'arbă dreptul să zică de naționalități ca sunt „alinitate“, când statistica nu se va face „după-cum ar trebui din punctul de vedere al majorității“?

Adevărată tradare, când se pregătește o statistică, care ar fi să tradă raporturile dintre popoarele țării, fără tendință.

Bánffy trebuia pus să ne facă statistică, c'apoi și Cârțan trecea în registrele lui ca ungar!

„Trocari“ pretutindenea.

Brașovul era până mai ieri alături unicul centru de cultură românească, unde cu drag se abătea orișicine și încântat se despărțea de romanticul Brașov.

Atât erau de modești Brașovenii, încât și zicala „a spune brașoave“ îi supărase mai anii trecuți.

Dacă în viitor numele de „trocar“ se va generaliza între Români, meritul va fi al Brașovenilor.

În tot locul, în Ardeal și Ungaria, unde noi cumpănim cât de cât între compatrioți, când se pune la cale un lucru bun, fie el de natură politică, bisericească, comercială sau cum vrea! o numești, între noi se ivesc trocari, intru cât e imposibil să le faci tuturor pe plac, nu pot deveni toți dignitari bisericești, protopopi, asesori, deputați sinodali-congresuali, directori-revisori la bănci, advocați consist. sau ai institutelor de bani, și cei lăsați afară sunt nemulțumiți, devin trocari, se răsună cum numai Românul știe, fie că strică prin această legea și limba, neamul și biserica, nu mai ai pace, vântă cel puțin și-a mângâiat inima și sufletul. Aceștia sunt trocari „inteligenti“.

Mai avem altă specie de trocari, cari se răsună earăși conform gradului lor de cultură. A căzut dela primărie, jurăție, perceptor comunal, bis.-cultural etc., dela epitropie, membru în comitet și alte slujbe unse sau mai de post, aceștia se fac apoi uniți sau neuniți, pocăiți, neconfesionali, ba se răsună ici-colea cu ciomagul sau cu glonțul. Aceasta este seria a doua a trocarilor noștri.

Suntem, în urmărire, mult napoia fericirilor antecesori și în multe privințe, ei erau mai cumpeniți, mai dis-

ciplinați, mai uniți în cugete, mai uniți în simțiri, mai uniți în Dumnezeu.

Incep în șir alfabetic cu Aradul și termin cu Zernești, și aș dori mult să știu, unde a fost în contra și mai durează încă o înțelegere perfectă între cercurile conducătoare românești în toate cauzele noastre naționale-bisericești? unde s'au năvălit în totdeauna inteligența cu poporul? Unde nu s'au aflat denunțanți din sinul nostru?

Avem, în urmărire, oameni de toate nuanțele; unoral li-ar trebui un os de ros, alții sunt prea ambițioși și în urmă cel car' luptă pentru existență. Din aceste clase se vor găsi trocarii noștri, cari pun pedecă cursului regulat al afacerilor noastre culturale-naționale.

În acest sistem deci trăim ca neam cam fără rost, nu avem un program decât pe hârtie. Suntem grupuri-grupuri, ear cu noi cei mai mici se face la anumite vremuri paradă sau demonstrație pentru unul sau contra altuia.

În punctele acestea uniți și neuniți convenim, nu ne lăsăm întrecuți unii pe alții, semn dar, că suntem toți Români.

Unii puși în frunte fac cum li taie capul și se ingrădesc cu o gardă în totdeauna gata de atac și apărare și atari clice la noi se află câte vrea și unde vrea, este un „bellum omnium contra omnes“! Vorba aluia: „Bine că's racii în carte, D-le, că din straiță i-am mâncat eu“.

În carte e și biserica națională și programul național, că din straiță le-am păpat.

Traian Terebenți,

1906.

DIN BUCOVINA.

În numărul său de Joi (15 Noembrie n.) „Deșteptarea“ din Cernăuți, ca organ oficios al partidului popular național, publică la locul prim următorul apel:

Români!

Poporul nostru supus stăpânirii împăratului Francisc Iosif I. ține cu sfințenie vechiul jurământ la împărat și împărăție, cu atât mai mult, cu cât este convins, că soarta neamului român este legată de soarta monarhiei noastre. Acest popor,

care în vremuri grele, când Tronul și împărăția Habsburgică erau sguduite în temelii lor, a știut să sară cu vitejie, jertfind viață și avere în apărarea iubitelor domnitor, acest popor, care cu tot aceeași sfințenie ține la lege, la neam și la pământul său adăpat de sângele eroilor săi, el trebuie să știe a-și apăra și sfânta sa moștenire, ca să o lese strănepoților precum a primit o dela străbuni.

Moșnean pe pământul Bucovinei, poporul român e astăzi strimțorât în limbă, în lege, în datini și în avere. Aceasta îl aduce la desperare. Jalea și durerea însă, cât de mari să fie, nu dau ajutor. Experiențele de până acum ne-au pătuns de convingerea, că dela alții nu, ci numai dela vrednicia proprie depinde viitorul nostru.

Aceste convingeri au dat naștere partidului popular național, care cu brațe deschise primește pe fie-care Român călăuzit de voința neclintită să lupte cu bărbăție și desinteresare pentru binele poporului român.

Programul partidului popular național e următorul:

Pe terenul bisericesc: Deplina autonomie a bisericii noastre; convocarea și instituirea definitivă a congresului bisericesc, înzestrat cu toate drepturile cuvenite după canoane și legile statului; cerem, ca averea bisericească să se întrebuinteze numai pentru scopul cel sfânt, pentru care e menită; cerem conservarea neștirbită a caracterului istoric român al bisericii noastre; vom susține pacea confesională dacă biserica și drepturile sale vor fi respectate și de cele-lalte confesii.

Pe terenul școlar: În deplina conștiință a imponderabilei culturii naționale, cerem creșterea și instruirea poporului nostru pe baza învățământului național; în prima linie în școlile populare și medii și în mod corespunzător și la universitate. Absolut nu vom suferi ca școlile să se abată dela menirea lor și să se profacă în institute de desnaționalizare și propagandă politică.

Pe terenul administrativ: cerem direcțiilor imparțiale și obiective, cu cunoștința țării, neamului și limbii noastre. Ne vom opune cu toată puterea contra ocupării posturilor la direcții cu bărbați străini de țeară. Nu vom mai suferi ca poporul român și limba sa să fie tractate în țeara proprie în mod vitreg și cu disprețul legilor fundamentale de stat. Cerem separarea completă a Bucovinei în toate afacerile sale publice de influența galițiană, prin urmări înființarea neîntârziată a unei curți de apel și a unei direcțiuni a căilor ferate bucovinene în țeară.

Pe terenul economic: Vom lucra la resputeri, ca țeranul român să rămână stăpân al pământului și averii sale, conștiențându-se că dînsul este temelie neamului nostru. Vom cere instituțiuni pentru regularea creditului agricol; formarea de asociațiuni agricole obligatoare; instituțiuni de asigurare asupra averii mobile și imobile a țeranilor; regularea neamănată a rîurilor din țeară; tarifuri vamale excepționale în comerțul cu țările învecinate; în fine regularea cestiunii muncitorilor agricoli.

Pe terenul politic: vom lucra la dobândirea autonomiei țării cu condiția că existența noastră națională ne va fi garantată. Ne vom lupta din resputeri împotriva tendinței agresive a Rutenilor și ne vom atăsa în lupta aceasta a celor națiuni, cu noi împreună au a se apăra în fața aceluiaș dușman etnic.

Pretindem, ca poporul român să fie reprezentat în corpurile legiuitoare nu numai corespunzător numărului și importanței istorice, ci și nealterat conform principiilor sale politice. Ne vom întrepune deci pe dobândirea sufragiului universal și direct.

Alegători români!

Stăm înaintea alegerilor pentru Camera Imperială. El momentul suprem, când poporul român din Bucovina se poate dovedi ca un factor serios, care nu va da să fie tatat ca un popor de rangul aliaș și ca o cantitate neglijabilă. Partidul popular național, convins de responsabilitatea ce o are înaintea neamului său, vă comandă cu toată căldura ca deputați în curia a V-a pe Dl. Dr. George Popovici, curia a IV-a a districtului electoral Cernăuți Sirete-Storojinet pe dl Bar. Eudoxie Muzachi.

Alegători români! Acești doi bărbați cari au adus jertfe mari și au dat cele mai înalte dovezi de iubire de neam și de bărbăție neclintită, se cuvine să fie aleși poporului român. Să luptăm deci pentru alegerea acestor doi bărbați vrednici cu inimă veșnică și suflete curajoase, plini de credință în bărbăție.

La luptă deci, poporule român, cu noi din zile în Dumnezeu și în viitorul Tău.

Cernăuți, în Noembrie 1906.

Dr. Iancu cav. de Flondor, propr. mareșal deputat în camera provincială, șeful partidului popular național. (Urmează apoi la nr'o 272 iscălituri.)

Scrisori către eleve.

Nu mi-ai fi putut împărtăși nimic ce să mă bucure mai mult decât știrea, că-ți place lucrul casei, și că dorești, să devii o economă bună! Vei asta e ce trebuie să ai în vedere fiecare femeie și deja fiecare fetiță, căci dela aceasta atarnă bunăstarea familiei și dela bunăstarea familiilor, țara unei națiuni.

A fi economă bună, iubita mea, e mult zis, și de cuvântul acesta se leagă multă osteneală, multă luare aminte și opintire, dar' acestea să nu te spărie, — căci ajungând să-ți ști întocmi lucrurile casei, cum se cade, bucuria îți va fi înzecită.

Dar' nu uita, că pentru a te putea numi economă bună, trebuie să știi și lucrurile mai grele, ce se țin de casă, ear' ca să le învești, trebuie să le lucrezi însăși, deoarece lucrul casei numai atunci poți zice că-l pricepi, dacă l'ai lucrat, căci aici nimic nu se poate învăța de rost.

Aceștia și-le spun, nu pentru-ca să te

spărie, — ci pentru-ca să te fac atentă, ca nu cumva să crezi prea iute că ești perfectă în ale căsniciei, cum sunt multe, cari, dacă își au salonul împodobit cu fel și fel de flori de hârtie, cu fel și fel de icoane pictate de ele, cred că știu deja aranjarea odărilor, și dacă știu broda cu fir de aur și știu face dantelă, cred că sunt harnice, dacă știu să se certe cu bucatăreasa, cred că știu ferbe, și dacă știu umbra prin grădină cu mânuși și umbrele, cred că pricep cultivarea legumelor...

A fi economă bună, draga mea, trebuie să iubești ordinea și curățenia mai presus de toate, dar' nu înțeleg ordinea și curățenia din salon și odăile cari se ved, ci începând din cămară până în pod, și din pod în pivniță, ear' din pivniță prin toate unghiurile curții.

Dulapul tău să-l poți deschide ori-când și înaintea ori-cui, și acolo să fie ordinea cea mai frumoasă. Rufele după-ce le primești dela spălat, să le coși pe unde sunt stricate, să le calci, și numai după aceea le poți la locul lor.

Acum poate vei gândi, că nu-i de lipsă să știi cum se spală rufe, căci acest lucru îl face servitoarea. Da, de sigur servitoarea, dar' punem cazul, că servitoarea s'a bolnăvit sau a plecat și n'ai alta îndată

la îndemână, ear' copilașilor din casă le trebuie rufe curate și nu mai sunt. Ce să faci doamna casei? Să se creadă nefericită? Să plângă, să se vaiete, să-și lase copiii murdari? Nicl' decum, ci știind și ea, cu veselie și cu iubire pentru ai săi să lucreze în așași ce limpa momentul îi impune.

Și prin asta nicl' o femeie cu minte nu se va crede dejosită. Din contră, în ochii bărbatului și a cugetătorilor, ea va câștiga în prețuire!

Dar' chiar având servitoare, e foarte de lipsă a ști cum trebuie spalate rufe, căci numai așa putem ști ce e de lipsă la aceea, pentru a face controla lucrului, căci numai după-ce știi cum se lucrează un lucru, vei ști „porunci!“

Ca să ai dar' totdeauna rufe frumos spalate, învață a spăla, și ca să ai rufe frumos călcate, învață a calca, ear' ca să nu ai rufe rupte, învață a cărpi...

Tot așa stăm și cu ordinea prin cămară, pod și pivniță. Dacă nu vei ști tu și vei lăsa să-ți facă toate servitoarea, apoi din toate cele ce ai pe acolo îți va trebui încă odată așa mult!... Căci se poate și aci aplica proverbul țeranului: „ochiul stăpânului, îngrașă vitele“. De nu va merge

stăpânul să se uite la ele nicl' odată, n'au val de ele!

Unde doamna casei lasă cămara și pînă pe mîna servitoarelor, acolo de mîori ele măucă ce-i mai bun, și doamna dau ce rămâne, și o mai și rid!

Pe lângă aceea dară, că în cămară domnească ordinea, mai trebuie și să îți griji și crua, ear' ca să știi crua, trebuie să știi în care bucate căta unsoare, că făină, câte ouă, unt, smântână, și albur de lipsă? Trebuie să știi — ferbe!

Dar' vești, sunt unele, cari, cred că nu știu face „doboș“-torte și „zulfuri“, și ferbe!... Val de casa aceea, unde femeia început studiul bucătăriei cu... tortele!

Alteceva e de lipsă să știi ca să ai o căsnică bună: să știi pregăti mîncări delicioase și gustoase de toate zilele, căci bugetul numai de seamă și vei vedea, că d'ne, apoi cari se nutresc cu mîncări simple, dar' n'înțese, sunt roșiți la față și veseli, plini când cei îndopați cu prăjituri și dulceturi sunt palizi, moi și somnoroși. Doamna așteaptă Tot același efect întăritor sau molesitor au aceleași mîncări și asupra omului mari, deși nu se observă așa pronunțat ca la copil.

ȘOAPTE

Lied

In ochii tăi când cu m'ă uit,
Durerca, jalea,—îmi dispar;
Gurița ta când o sărut
Sunt peste-al grijiilor hotar.

Pe sinul tău când capu-mi plec
M'alință un farmec dulce, în...
Ear de m'ă șoptești un: „Te iubesc!”
Eu plâng amaric și suspin.

După Heine.

Din străinătate.

Răsboiul din Transvaal.

„Petit Marseillais” publică un inter-
view, pe care un redactor al său l'a avut
cu d-na Eloff, nepoata președintelui Krue-
ger, soția deună-zii la Jolietto cu pache-
tul „Kanzler.”

Președintele Krueger — a zis d-na E-
loff — nu e însoțit pe bordul vasului Gel-
derland de cât de trei persoane: Frickie
Eloff, bărbatul ei, în vîrstă de 28 de ani,
care îndeplinește pe lângă Krueger, func-
țiunile de secretar; doctorul Heymann, ocu-
list, care îngrijește pe Krueger, a cărui ve-
dere slăbește pe zi ce trece; Poittel,
directorul general al poliției din Pretoria,
care nu părăsește pe președinte.

D-na Eloff a părăsit acum două luni
Pretoria, unde locuia în casa d-nei Krueger,
în care sănătate e foarte sdrcinată, în
cîna perderii mai multor membri ai fami-
lei, omorîți în timpul răsboiului.

D-na Eloff a plecat cu permisiunea
englezilor, dar dificultățile călătoriei au fost
peșus de mari. Dîna se plînge de rigurile
engleze. La cea mai mică bănuială, oamenii
sunt închiși și tratați ca prisenieri de răs-
boiu. D-na Krueger e păsîtă în permanență
de soldași.

Intrebată asupra răsboiului, d-na Eloff
răspunde că, după cei din giurul preșe-
dintelui, situația e excesiv de critică pentru
englezi. Seceta e absolută la Pretoria și
într-o regiunea devastată de răsboiu. To-
tal e distrus, aprovizionările sunt imposibile;
acesta e unul din motivele care au îndem-
nat-o, din cauza copiilor săi, să părăsească
Pretoria, dar mulțumită unei atarî situații
Buri au putut prelungi până acum răsboiul
și au ajuns a pune pe englezi într-o posi-
țiune foarte primejdioasă. Desnodamentul —
să zică d-na Eloff — nu e de loc apropiat.

Noi suntem convinși din contră că
englezii vor fi siliți a-și mărturisii ne-
putința.

D-na Eloff a adăugat că Buri au cea
mai mare încredere în călătoria președi-
ntului Krueger, care, cu toată vîrstă sa foarte
înaintată și cu toate oboselele drumului prin
Europa, nu s'a decis a veni de cât fiind că
are în mîni mijloace de acțiune foarte
eficace.

Ear' ca să știți, cari sunt mîncările să-
rătoase, trebuie să cunoști toate alimentele
din care se pregătesc mîncările nutritoare,
între cari legumele ocupă, fără îndoială, un
loc destul de important. Așa-dar' trebuie să
cunoști și legumele, ba chiar să le ști cul-
tura. Femeilor din oraș nu le este dată plă-
cerea, de a se ocupa cu grădinăritul, —
care, ce-i drept, e cu oboseală și negrește
puțin mînuțele, dar în schimb ne oferă oca-
siunea, a vedea minunile naturii. A vedea răs-
cînd fire verzi din sămînța sămînțată de
noi, și a le vedea crescînd zi de zi, și cum
pline de fericire par'că ne surid sub stropii
de rouă, apoi rodind, — e o plăcere și ea
pentru femeia ce a ostenit sămînțînd și pli-
vînd. Dar': „Ce-mi trebuie mie grădina de
legume, când toate se capătă așa ieftin în
piața?” Vor zice multe.

Maria Cioban.

(Va urma.)

Partea literară

ZECE MAIU

CUVÎNTĂRE

de

D. A. STURDZĂ,

Membru al Academiei Române.

(Continuare).

IV.

La timp venise schimbarea de guvern
în București, căci în 30 Aprilie (12 Maiu)
1876 se întruniau la Berlin cei trei cance-
lari ai Curților dela Nord, și se învoiau
asupra unui memorandum. Acest memorand
începe prin a constata, că „știrile îngrijitoare
din Turcia au silit cabinetele a strînge înca
mai intim cercul înțelgerii lor. Cele trei
curți imperiale se cred chemate a se con-
certa între dînselo, pentru a opri, cu cen-
cursul celor-lalte mari puteri creștine, pe-
ricolele situații...” Amintind programul
de reforme din nota Comitetului Andrassy din
30 Dec. 1875, memorandumul zice: „Poarta,
primind acel program, s'a declarat hotărîtă
a executa aceste reforme, comunicînd a-
ceastă hotărîre și cabinetelor. Ast fel Pu-
terile au căpăt pe de o parte un drept
moral de a veghia, ca promisiunea dată să
fie îndeplinită, și pe de altă parte o obli-
gațiune de a insista pe lângă insurgenți ca
și ei să ajute această lucrare de împăciuire,
înțățădu lupta și reintrînd la vetrele lor”.
După-ce se constată, că acest program,
primit în principiu, nu a căpăt din aici
o parte aplicarea sa, și că ostilitățile nu
numai au reînceput, ci au produs în tot
Imperiul otoman o surescîtațiune a pasi-
unilor religioase și politice, memorandumul ur-
mează: „Dacă această situațiune s'ar pre-
lungi, se poate aprinde acel incendiu general,
pe care mediațiunea puterilor celor mari
dorja tocmai să-l oprească de a izbucni...
Este dar urgent de a apăsa asupra guver-
nului Sultanului, pentru a-l decide a se pune
serios în mișcare, pentru a îndeplini pro-
misiunile date Europei”. Pentru ac-st sfîrșit
se propune o suspensiune de arme pe două
luni în anumite condițiuni.

Cu toată această înțelegere a celor
trei împărați, situațiunea se complică mai
departe. Anglia refușă de a adera la me-
morandumul din Berlin; — la Salonic sunt uciși
consulii Franței și Germaniei într-o încă-
rare dintre creștini și musulmani; — la
Constantinopol sa detronască Sultanul Ab-
dul Aziz; — Generalul Cernaiew și alți ofi-
ceri ruși intră în serviciul activ al armatei
sârbești; — în România se formează bande
bulgare, pe cari guvernul român în sadar
se silește a le împărășia. Formarea acestor
bande și incursiunile lor pe malul drept al
Dunărei produc din partea Turcilor nume-
roase reclamațiuni, menite tot-odată a în-
lătura cererile României și a pune în miș-
care o demonstrațiune militară a Porții pe
Dunăre.

Această demonstrațiune se inscenă prin
atacuri armate asupra corăbiilor ce aveau
sau se presupuneau că au pe bordul lor
insurgenți ca pasageri. Ast-fel fu atacat
vaporul austriac de pasageri Radetzky de
cătore bateriile din Vidin, ceea ce dădu loc
la reclamațiuni energice la Constantinopol
din partea Puterilor garante și din partea
guvernului român.

România puse atunci înaintea cestiunea
neutralității Dunării. Această cerință este
prima cerere europeană în noua fază în care
intrase politica românească. Cerința fu re-
cunoscută dreaptă și ea află și o aplicare
practică după izbucnirea răsboiului oriental
în partea dintre Vidin și Ada-Kale.

A doua ciocnire a Porții cu România
se ivi cu ocaziunea detronării Sultanului
Abdul Aziz și proclamarea Sultanului Murad
în 18 (30) Maiu. Știrea se comunică de
Marele Vizir direct Principelui Carol. Răs-
punsul la această notificare fu dat de mi-
nistrul afacerilor străine.

(Va urma.)

Spicuirii din presa maghiară.

Bánffy și — Corniareva. Nu are astêm-
păr Bánffy, și pace. Nu e mulțumit că sala-
riatul său Jeszenszky a fost luat în primire
și precopsit în ministerul de interne, ci tot
mereu o ține cu învinuirile la adresa lui
Széll, pentru-că a desființat faimoasa „Secție
a naționalităților.”

Supărarea lui Bánffy este de data acea-
sta cu atât mai mare, cu cât, zice că, prin
intermediul lui Lueger și al valahilor în
ziarele mari din străinătate, se publică co-
loane întregi despre omorîrea de valahi în-
tîmplată la Corniareva... și Bánffy încă

nici n'a fost judecat de jurați în cunoscuta
afacere, și totuși n'are cine îl apăra în străi-
nătate.

De-ar mai exista „Secția naționalităților”
și ar fi tot Bánffy prim-ministru, — le-ar
fi arătat el și cu Jeszenszky valahilor, și
străinătății...!

Oăci, de data asta Corniareva își cam
revocă pe Bánffy și viceversa: e vorba de ca-
lomniați și calomniator.

Satisfacția judecătorească are să urmeze;
deci nu e nevoie ca o față „curată” să umble
să mai apară în străinătate curată!

Pecatul suspină după haina virtuții, —
și n'are Secție de naționalități!

Noutăți

Arad, 17 Noemvrie n. 1900.

Controlă. Joi și Vineri comisia de
control aleasă de Sinodul Aradan astă pri-
măvară a fost să controleze atât gestiunea
financiară, cât și, peste tot, starea așezămî-
ntelor bisericesti și școlare din Arad. Astfel
a vizitat Seminarul și alumneele, Școala
superioară de fete și mănăstirea dela Bo-
drog.

Am avut ocazie să vorbim cu cei din
comisie. Au constatat ameliorare la alumnee,
unde, se știe, cu începerea noului an școlar,
consistorul a introdus multe și radicale
schimbări.

Școala de fete au găsit-o în stare
atît de bună, că nici nu este de com-
parat cu ce a fost în trecut, atît în privința
ordinii, cât și a curățeniei și a mîncării
ce li se dă elevelor.

Cât despre mănăstirea dela Bodrog,
acolo s'au descoperit multe lucruri ciu-
date.

O să revenim.

Camera advocațională din Arad anunță,
că dl Dr. Valeriu Morariu, avocat decurînd
stabilit în M. Radna, a fost înscris ca mem-
bru definitiv în registrul acestei camere.

Ministrul de comerț Hegedus Săn-
dor, după petrecere de-o zi în Arad, urde
a vizitat toate stabilimentele industriale mai
însemnate, a plecat erî seara la 9 oare la
Budapesta, însoțit de deputatul Aradului
Hieronymi și de suita sa.

Plecarea s'a făcut imediat după ban-
chetul dat aseară în onorul ministrului la
Crucea-Albă, la care au asistat toți frun-
tașii vieții sociale din loc.

Naționalitățile în armata comună. Zi-
lele acestea s'au publicat niște date stati-
stice foarte interesante cu privire la contin-
gentul, ce-l au diferitele naționalități din
monarchie în armata comună. Se spune, în-
tre altele, că: Slavi sunt 430.000, Germani
227.230, Maghiari 122.234. (Între aceștia
sunt calculați toți Jidanii, toți renegații și
acel cu nume maghiarizate), Români 48.000,
Italiani 13.669. Dintre Slavi numărul Cehi-
lor și Slovaciilor este de 174.268, Poloni
75.672, Rușii 74.675, Croaiți și Sârbi 74.514
și în fine Slovenii 27.513. — Reese așa-dar,
că elementul slav (430.000) este mai nume-
ros reprezentat, ca toate celelalte elemente
neslave la oaltă (411.133).

Kállay se duce? Se telegrafează din
Agram, că în cercurile normative de acolo
se șurbește ca de un fapt aproape sigur,
că ministrul comun de finanțe și guvernorul
Bosniei Kállay Béni în curînd se va retrage
din post și în locul lui va fi numit Khuen-
Hédervary, actualul Ban al Croației.

† Vasile Vladimir Reney de Herșeni,
archimandritul sfînei mănăstirii Putna (Bu-
covina), a repositat Luni, în 12 Noemvrie în
Cernăuți. Înormntarea deosebit de pom-
poasă s'a făcut Mărcuri în 14 l. c. n. după
amezî prin arhierul Rădăușilor Dr. V. de
Repta, asistat de 12 preoți și 2 diaconi. O
lume întreagă a urmat tristului con oiu:
Amplioiați dela guvern cu prezidental în
frunte, generalul Rehberger, profesorii dela
universitate și școalele medii, reprezentanți
ai diferitelor direcții ale corporațiunii; pe
amîndou părți ale coșciugului șiruri lungi
de călugări din Sucevița, Putna și Suceava.

Serată literară-musicală în Cluj. Uni-
versitarul român din Cluj invită la serata
literară musicală, împreună cu dans, ce se
va arăta în 22 Nov. st. n. 1900, în sala
hotelului „Central”. Începutul precis la 8
oare seara. Prețul de intrare: după plac.
Venitu! curat e destinat în favorul „Casinei

române” din loc. Comitetul arangiator. N.B.:
Marinmoasele contribuiri să se adreseze
d lui M Dobreanu, cassar: „Malom utca
5. szám”.

Programul e următorul: Cuvînt de
deschidere. 1) Corul tinerimei; 2) Solo de
violină esec. de d-l Alexandru Simionescu,
stud. jur.; 3) Duo (tenor și bariton) esec.
de d-nii Ioan Mezin stud. jur. și Onorin
Prădan, stud. med.; 4) Disertație; 5) Solo
de bariton esec. de d-l Vasiliu Meruțiu,
stud. fil.; 6) Solo de violină esec. de d-l
Virgil Pop, stud. jur.; 7) Declamație de d-l
Ioan Vancea, stud. jur.; 8) Corul tinerimei.

Corul e sub conducerea d-lui Camil
Negrez, stud. jur., ear acompaniările la pian
le va esecuta d-l G. Șorban, stud. jur. După
producțiune urmează dans.

Cărțile postale. Ministrul unguresc de
comerț a publicat în foaia oficială ungu-
rească o ordonanță, în care se statorește
inscripția pe cărțile postale, fabricate de
privati. Ministrul dispune, ca pe cărțile pos-
tale, între cari și cele ilustrate, inscripția
de pe partea cu adresa să fie în limba ma-
ghiară („Levelező-lap”). Inscriptii în altă
limbă nu pot fi puse, decît în rînd separat
și numai sub inscripția maghiară. În cores-
pondeța cu străinătatea însă, pe baza con-
vențiunii internaționale, sunt a se folosi
cărți postale cu inscripția „Carte postale”
de-asupra, ear de desubt urmează inscripția
în limba maghiară.

Teatralist sinucis în Arad. Eri seara
pe la orele 9 primul comic al teatrului na-
țional maghiar din Arad, Nyilassy Mátyás,
s'a sinucis la locuința sa din strada Orcezy,
trăgîndu-și în cap un glonț de revolver.
Foile locale spun, că două lucruri însupor-
tabile l-ar fi împins la acest pas: starea ma-
terială de tot derangeată și — nenorocitul
Amor.

Desvîlirea statuei lui Pușkin Zilele
trecurte s'a făcut cu mare solemnitate des-
vîlirea statuei renumitului poet rusa Pușkin
în Zarkoje Belo. Statua a fost ridicată pe
locul unde Pușkin și-a trăit tineretea și a
scris prima poezie. La actul desvîlirii au
participat și numeroși membri din casa im-
perială rusească. După binecuvîntarea sta-
tuei micii principii Ioan și Gavriil Constan-
tinovici au pus pe pedestalul statuei o
frumoasă coronă. După ei mulțime de de-
putațiuni au presărat flori în giurul monu-
mentului.

Milan s'a împăcat? „Wiener Abend-
post” este informat din izvor acreditat, că
exregele Milan s'a împăcat cu fiul său,
regele Alexandru, cu care — cum se știe —
fusese rău certat. Condițiunile de împăcare
sunt, că Scupștina votează lui Milan ca
apanaj anual jumătate milion franci și că
regele Alexandru va da tatălui său de aci
înainte cinstea cuvenită.

Hoție și faliment. Căț va officianți
dela o firmă a agenturii „Grant Brothers”
din New York au defraudat suma imensă
de 250.000 dolari, în urma căreia numita
firmă a falimentat.

Ultime știri.

Atentat la viața împăratului
german.

Breslau, 16 Noemvrie. Azi înainte de
amezî s'a comis un atentat la viața îm-
păratului Wilhelm al Germaniei. Când ade-
că împăratul, împreună cu moștenitorul
tronului de Meiningen, plecase dela gară
în trăsura deschisă spre casarmă, o femeie
din mulțime a asvîrît o săcură, care a că-
zut înapoia trăsurii fără să atingă pe îm-
păratul. Fiind prinsă, femeia a declarat,
că a fost îndemnată de alții să atenteze
la viața Monarhului.

Evenimentele din China.

Londra, 16 Noemvrie. Deși con-
dițiile de împăcare sunt publicate
deja, prințul Tuan a pornit o nouă
acțiune în contra puterilor aliate,
punîndu-se în fruntea resculațiilor din
două provincii chineze.

Editor: Aurel Popovici Barciaru.
Rod. respuns: Ioan Russu Șirlian.

Szabó Albert

prăvălie de sticlărie, lampe, serviciiuri de porțelan și de bucătărie.

ARAD. Strada Atzél-Péter Nr. 1. ARAD. vis-à-vis cu intrarea principală în teatru.

Lampe atornate și cu picior, fitiluri electrice și pentru gaz.

Obiecte și tacămuri de alpaca și de alpaca-argint.

Vase de tinichea pentru fert, smălțuite.

Obiecte de lucș și decorații de pereți de majolica.

Efecte de sticlă și de porțelan.

Mare asortiment de oglinzi de toaletă, de aplicat pe pereți sau pe masă.

Singurul reprezent. al fabricii de electricitate Ganz și Comp. Serviciuri de cafea, Moca, și pentru ceaiu, dela 3 fl. 60 cr. în sus. — Serviciuri de masă de cel mai fin porțelan de Karlsbad și din fayence, dela 10 fl. în sus. — Efecte de casă și de bucătărie. — Rame pentru oglinzi și tablouri, în mai mult de 150 modele. Lucrări de sticlărie se primesc în prețuri modeste.

Instalări pentru mirese, dela cele mai simple până la cele mai pompoase 519 2—

Comande din provincie se execută punctual.

Cataloage ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

TEE

rusescă veritabilă dela frații

POPOFF K. & C. din Moseva.

Furnisorii curților regale:

Greciei, Svediei, și Norvegiei, Belgiei și României. Singurul deposit principal în Arad și provincie la drogăria

VOJTEK și WEISS în ARAD.

Calități excelente în

Rumuri

cu sticla și măsurat, deasemeni se află săpunuri, pravuri pentru dame, apă pentru dinți, perii pentru dinți, apă pentru păr și diferite miresme pentru odăi, cu cele mai moderate prețuri.

521 2—10

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuiculescu, pretor. Indreptar practic în cause administrative. Prețul	—	1.—
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.—
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.—
6.) „Principiile politicii“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.—
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2,50
8.) „Răsboiul pentru neatarnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Reshoiului	—	1,20
Prețul „Coroanei“	—	1,60
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secu, a născ. Truția	—	1.—
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.—
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1,60
13.) „Cuvântări bisericești“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.—
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1,50
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemi	—	1,20
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu inv	Arad.	—
Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători.	ace-	—
stea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și n	2—3	—
voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.		

La comande să se mai adauge de fle-care op 10 fleri spese post